

ВІДГУК
ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА

*на дисертаційну роботу Шепелюк Віри Анатоліївни
на тему «Бухгалтерський облік і внутрішній контроль корпоративних прав:
організація та методика»,
поданої на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за
спеціальністю 08.00.09 – бухгалтерський облік, аналіз та аудит
(за видами економічної діяльності)*

Актуальність теми дослідження. Однією з умов залучення інвестицій в Україну є інвестиційна привабливість корпоративного сектору. Сучасний корпоративний сектор української економіки знаходиться в процесі розвитку та взаємодії з іноземним капіталом. Часта зміна законодавства вимагає нових підходів до визначення поняття корпоративні права акціонерів та їх класифікації як об'єкта бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю.

Дослідження проблем класифікації корпоративних прав як об'єкта бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю є цікавим не лише з позицій теорії, але й практики, оскільки зумовлює цілу низку наслідків як правового, так і фінансового характеру. Визначення єдиного підходу до класифікації корпоративних прав є основою для підвищення достовірності та забезпечення аналітичності інформації, отриманої з системи бухгалтерського обліку корпоративних утворень.

Таким чином, актуальність теми дослідження визначається потребою розробки організації та методики бухгалтерського обліку і контролю корпоративних прав учасників акціонерних товариств.

Відсутність значних методичних розробок в частині обліку та контролю корпоративних прав породжує певну дискусійність багатьох проблемних питань (склад та відображення в обліку господарських операції з корпоративними правами, розкриття інформації у фінансовій та внутрішньої

*Вх. № 246 від 30.11.2015р.
Вашої секретар Зоріше О.А. 0130/2*

звітності, проведення внутрішнього контролю корпоративних прав тощо). Тому, можна зробити висновок, що кандидатська дисертація Шепелюк В.А. є своєчасним та актуальним науковим дослідженням, яке привертає науковий інтерес для подальшого розвитку бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю корпоративних прав.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота пов'язана з тематикою науково-дослідних робіт Вінницького фінансово-економічного університету за темою «Організація і методика розвитку теорії, методології та практики бухгалтерського обліку і контролю в конкурентному середовищі» (номер державної реєстрації 0112U002120). У межах наукової програми особистий внесок здобувача полягає у розробці пропозицій щодо документального забезпечення господарських операцій з обліку корпоративних прав та їх відображення на рахунках бухгалтерського обліку, а також в удосконаленні методики внутрішнього контролю корпоративних прав учасників акціонерних товариств.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій в дисертації, їх достовірність, новизна та практична значимість. Наукові положення, висновки та рекомендації, сформульовані в дисертації Шепелюк В.А, є достатньо обґрунтованими, достовірними та логічними. Вивчення змісту дисертації дозволяє зробити висновок про те, що мета дослідження досягнута, поставлені завдання виконані.

При вирішенні задекларованих у роботі завдань здобувач використовував загальнонаукові і спеціальні методи та прийоми наукових досліджень. Це дозволило автору обґрунтувати теоретико-методичні засади і розробити практичні рекомендації з удосконалення обліку та контролю корпоративних прав.

Обґрунтованість отриманих здобувачем результатів підтверджується обсягом опрацьованих даних, літературних джерел, їх критичним аналізом з наведеними конкретними висновками і рекомендаціями, застосуванням загальнонаукових й спеціальних методів пізнання явищ та процесів, а також обговоренням пропозицій в дискусійному порядку на 7-ми міжнародних та всеукраїнських науково - практичних конференціях.

Наукова новизна одержаних результатів. Наукова новизна роботи полягає в обґрунтуванні теоретичних положень та розробці практичних рекомендацій з удосконалення організації та методики бухгалтерського обліку і внутрішнього контролю корпоративних прав учасників акціонерних товариств. Основними науковими результатами, які відображають новизну дослідження та характеризують особистий внесок здобувача у розробку проблем обліку та внутрішнього контролю корпоративних прав є :

1) здобувачем удосконалено трактування сутності поняття «корпоративні права» (с.30). Дана пропозиція дозволяє встановити чіткий перелік прав акціонера, які знайдуть відображення в системі бухгалтерського обліку, що підвищить рівень повноти й достовірності бухгалтерської інформації, необхідної для контролю за правомочністю здійснення операцій з корпоративними правами акціонерів та забезпечення їх захисту;

2) в роботі удосконалено організаційно - методичні положення щодо класифікації й відображення в бухгалтерському обліку корпоративних прав шляхом введення додаткових субрахунків які значно посилюють інформативність облікової системи корпорації за визначеними аналітичними розрізами (с.104) та рекомендованих облікових записів (с.106-108, 111-112) з використанням спеціальних інформаційних систем, що сприяє окрім деталізації облікової інформації й обґрунтованому визначенню корпоративних прав до цілей облікового забезпечення. На підставі зазначеного, удосконалено організаційно-методичне забезпечення формування інформації щодо корпоративних прав в системі обліку акціонерних товариств, елементом якої визначено модуль, що сприяє реалізації облікової політики в комп'ютерному середовищі із застосуванням розроблених вище рекомендацій (с.128); інтеграцію даних облікової системи та складання внутрішньої звітності (Звіт щодо корпоративних прав за їх елементами та Внутрішній звіт про корпоративні права учасників акціонерного товариства) (с.116-117), що надає змогу поглибити інформативність і достовірність зведеної бухгалтерської інформації в системі контролю;

3) набула подальший розвиток класифікація корпоративних прав відповідно до цілей облікового забезпечення (с.40) (у частині виділення

класифікаційної ознаки «за об'єктом відображення в бухгалтерському обліку»: право на дивіденди; право на придбання та викуп акцій; право на частку при розподілі коштів товариства при його ліквідації; право на виплату вартості майна при виході учасника), що дозволило здобувачу розробити первинний документ для відображення корпоративних прав (с.96) (Картка обліку корпоративних прав учасників акціонерного товариства). Це дозволить формувати та надавати оперативну й достовірну інформацію суб'єкту господарювання, спростити процедуру перевірки та підвищити її результативність;

4) удосконалено методичній підхід до формування інформації щодо корпоративних прав учасників акціонерних товариств в системі фінансової звітності, що дозволило розробити уточнену форму № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» шляхом запровадження додаткової статті під назвою «Корпоративні активи» (с.119), яка ґрунтується на вимогах МСФЗ;

5) дисертантом у роботі розкриті методичні аспекти формування й обґрунтування елементів облікової політики в частині корпоративних прав акціонерів (с.81-83), що дозволяє забезпечувати визнання і розмежування об'єктів обліку корпоративних прав;

6) розроблено методичні рекомендації з організації внутрішнього контролю корпоративних прав учасників акціонерного товариства (162-163); запропоновано Програму перевірки корпоративних прав учасників акціонерного товариства (додаток Д) та Звіт контролера про результати внутрішньої перевірки корпоративних прав учасників акціонерного товариства (додаток Ж), що дозволить своєчасно виправляти порушення цих прав та забезпечувати їх захист.

Практичне значення одержаних результатів. Практичне значення одержаних здобувачем результатів полягає у впровадженні пропозицій з удосконалення організації та методики обліку і контролю корпоративних прав. Практична значимість роботи підтверджена довідками суб'єктів господарювання: ПАТ «ЕЛЕКТРОЗАВОД» (довідка № 04-107/1215 від 09 лютого 2015 року), ПАТ Інжинірінгово-виробниче підприємство «Енергія»

(довідка №46-02 від 17 лютого 2015 року), ПАТ «ДТЕК ДНІПРООБЛЕНЕРГО» (довідка № 12-41/7 від 12 березня 2015 року).

Окремі результати застосовуються у навчальному процесі Приватного вищого навчального закладу «Інститут ділового адміністрування».

Достовірність та повнота викладу наукових положень, висновків та рекомендацій в опублікованих працях Теоретичні положення, висновки та рекомендації викладені у дисертаційній роботі є науково обґрунтованими, достовірними і такими, що розроблені особисто здобувачем. Достовірність та об'єктивність одержаних результатів забезпечені використанням діалектичної теорії пізнання, загальнонаукових та специфічних методів дослідження. Основні положення дослідження Шепелюк В.А «Бухгалтерський облік і внутрішній контроль корпоративних прав: організація та методика» достатньо повно висвітлені у наукових публікаціях. Результати дослідження опубліковані у 16 наукових працях, у тому числі: 3 колективних монографіях, 5 статтях у фахових виданнях, 1 статті в зарубіжному виданні, 1 підручнику, 3 навчальних посібниках, 3 тезах науково-практичних конференцій. Автореферат дисертації та публікації автора відбивають основні результати і висновки проведеного дослідження. Зміст автореферату ідентичний основним положенням дисертації.

Стиль та мова викладення результатів дослідження. Дисертаційна робота Шепелюк В.А , характеризується науковим стилем викладення. Текст дисертації та автореферату оформлено згідно вимог МОН України, викладено науковою мовою у логічній послідовності, з наведенням значної кількості ілюстрацій і табличного матеріалу, що сприяє поглибленню розуміння отриманих результатів. Одержані результати достатньо обґрунтовано та аргументовано. За змістом проведених досліджень робота відповідає спеціальності 08.00.09. - Бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності).

Автореферат за змістом відповідає науковим положенням і висновкам, наведеним у дисертації, відображає її структуру та послідовність викладення матеріалу. Усі пункти наукової новизни дослідження, які заявлені в авторефераті, необхідним чином розкрито у дисертаційній роботі.

Зауваження та дискусійні положення дисертаційної роботи. Незважаючи на важливість наукових розробок, наявних у дисертації, та суттєві практичні результати, одержані здобувачем, є ряд спірних положень та зауважень, серед яких:

1. В роботі мають місце (с.15,с.104) висловлювання думки щодо економічних процесів управління та побудови аналітичного обліку корпоративних прав, а не результати наукового дослідження, підтвердженні розрахунками або практикою господарювання українських корпорацій;

2. У параграфі 1.3, с.49-69 здобувачем не досить аргументована власна позиція, щодо таких категорій як: «фінансові інвестиції», «фінансові інструменти» та виділені на цій основі корпоративні права;

3. Проведене наукове дослідження (с. 58 - 69) щодо питання нормативно - правового регулювання обліку корпоративних прав мало б на меті внесення змін та коригувань до ПСБО 19 «Об'єднання підприємств» та ПСБО 12 «Фінансові інвестиції» враховуючи проведену їх порівняльну оцінку з МСБО 28 «Інвестиції в асоційовані компанії» і МСФЗ 3 «Об'єднання бізнесу», що не було зроблено у роботі.

4. На мою думку, для узагальнення інформації про суми, на які вартість реалізації корпоративних прав перевищує їхню балансову вартість (с.106, табл. 2.7), а також про вартість безкоштовно отриманих корпоративних прав підприємством від учасників (с.107, табл. 2.8; с.108 табл. 2.9, с.111, табл. 2,10) доцільно виділити субрахунок 425.1 «Інший додатковий капітал від операцій з корпоративними правами».

5. При розгляді питання 2.3(с.122-134) здобувачем надано характеристику типової корпоративної інформаційної системи і запропоновано інформаційну модель обліку корпоративних прав, статус якої не було визначено (модуль, підсистема, база даних, архів).

6. У назві третього розділу «Внутрішній контроль корпоративних прав» (с.137) задекларовано його безпосереднє дослідження, тоді як у параграфах до розділу (3.1. та 3.2, с.137-165) розглядаються особливості корпоративного контролю. На нашу думку, доцільно дотримуватись єдиного підходу і застосовувати поняття – внутрішній контроль корпоративних прав. В свою

чергу, методичні та організаційні підходи до внутрішнього контролю корпоративних прав доцільно було б обґрунтувати як концептуальні основи корпоративного контролю.

Разом з тим, наведені зауваження не знижують наукової і практичної цінності проведеного дослідження, а лише підтверджують актуальність обраної здобувачем тематики роботи. Вищевикладені зауваження можуть бути предметом обговорення їх в дискусійному порядку під час публічного захисту дисертації.

Загальний висновок. Дисертація Шепелюк В.А є самостійним завершеним науковим дослідженням і відповідає обраній темі та визначеній меті. Автором отримані науково обґрунтовані результати, що є важливим внеском у вирішення проблем теоретичного характеру та організаційно-методичного забезпечення обліково-аналітичного забезпечення корпоративних прав. Отримані здобувачем результати мають як наукову, так і практичну значимість. Основні положення змісту дисертації апробовані на науково-практичних конференціях, опубліковані в наукових працях автора та повністю викладені в авторефераті. Дисертація «Бухгалтерський облік і внутрішній контроль корпоративних прав: організація та методика» виконана на належному науковому рівні, має практичну спрямованість і відповідає вимогам пп. 9, 11, 12, 13, 14 “Порядку присудження наукових ступенів та присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника”, а її автор – Шепелюк В.А. заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.09 - бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності).

Офіційний опонент:

доктор економічних наук, доцент

декан факультету обліку та аудиту

Національної академії статистики

обліку та аудиту

Пилипенко О. І.

